

Een themaschrift over beleid en regelgeving voor Cultuur- en Gemeenschapscentra

A R T I S J O K

De VVC vaart voort

Jaargang 04 - Nummer 08 - april 2008

De nieuwe beleidsperiode 2008-2013 is ingetreden. De VVC-leden kozen in mei 2007 een nieuwe raad van bestuur en een nieuwe voorzitter. Deze nieuwe ploeg stippelde de koers uit van het VVC-schip voor de komende periode. De grote lijnen staan neergeschreven in het nieuwe beleidsplan dat de algemene vergadering van 19 maart 2008 goedkeurde.

Piet Van Loocke nam het roer over van Eugeen Van lent. Een dubbelinterview met de oudvoorzitter en de kersverse kapitein leek ons een goed idee. Een terugblik in het kielzog en een blik vooruit naar bekende en minder bekende wateren door de ogen van twee zeebonken die al jaren de zeilen hijsen en het kieren van het tij kennen. Ze roepen alle hens aan dek voor de VVC als ledenorganisatie en belangenbehartiger en voor een stevig Vlaams netwerk van cultuurcentra en gemeenschapscentra.

Dit gesprek werd reeds in de zomer van 2007 gevoerd. Ondertussen is de nieuwe raad van bestuur van start en keurde de algemene vergadering het beleidsplan goed. Daarom geven we telkens na de persoonlijke bijdragen van Eugeen Van lent en Piet Van Loocke enkele intenties aan van het nieuwe beleidsplan en het actieplan 2008.

Profiel VVC

In 1999 trad **Eugeen van lent** aan als voorzitter van de toenmalige FEVECC (Federatie Vlaamse Erkende Culturele Centra). "Ik begon als voorzitter van een bloeiende, zeer sterke en omvangrijke - zowel in personeel als in opdrachten - organisatie, de FEVECC. De FEVECC kende een groeiperiode over 25 jaar en werd een begrip in de sector. Ik was in de veronderstelling dat de FEVECC verder die koers zou kunnen varen, maar dat bleek al snel niet het geval te zijn. De Vlaamse overheid had immers andere plannen. In de eerste gesprekken werden

een aantal pistes gevolgd, maar koos men uiteindelijk voor een steunpunt en daarnaast een aparte organisatie voor belangenbehartiging. Dat werd na een tussenstap van punt.cultuur in 2001, de oprichting van een steunpunt voor het lokaal cultuurbeleid, Cultuur Lokaal. De FEVECC kon blijven bestaan als ledenorganisatie, maar op veel kleinere schaal: minder personeel en beperkt tot de opdracht belangenbehartiging. Eind 2001 koos de algemene vergadering voor een nieuwe naam : de VVC werd geboren."

Piet Van Loocke was zeer tijdelijk stafmedewerker bij de FEVECC in de periode 2000-2001. "Ik blik terug op die periode als woelig en verwarrend - ook voor de sector. Het was niet meteen duidelijk waar men heen wilde. De evolutie van de FEVECC en de oprichting van een nieuw steunpunt spoorde uiteraard gelijk met de keuze voor een geïntegreerd decreet op het lokaal cultuurbeleid, waar de vroegere decreten voor de culturele centra, respectievelijk de bibliotheken in werden opgenomen. Dat was een totaal andere manier van denken."

In 2002 kon de VVC weer echt aan de slag. "Die beginperiode was erg moeilijk," aldus **Eugeen Van lent**. "Slechts 1 directeur en wat administratieve ondersteuning moesten de boel recht houden en een nieuwe weg uitstippelen. Dat was op dat moment een zwakte, het ontbrak ons aan inhoudelijke ondersteuning. Dat werd in 2004 inmiddels verholpen met een bijkomende stafmedewerker. De organisatie was dus veel kleiner, maar werd stilaan ook duidelijker. De opdracht was afgebakend tot belangenbehartiging en men kon een onderscheid maken tussen wat de taak was van de VVC en wat niet. Dat kon ook duidelijk naar de leden gecommuniceerd worden. Het is uiteindelijk de sterkte van de organisatie geworden. De VVC heeft zich op de kaart geplaatst als belangenbehartiger. De representativiteit van de VVC is alleen maar gegroeid: we tellen momenteel 137 leden. Dat de VVC decretaal verankerd is, betekent ook een erkenning van de Vlaamse overheid, die intussen - door de vele contacten - ook een feitelijke erkenning is."

VVC

Piet Van Loocke beaamt: “De VVC heeft zich kunnen profileren ten aanzien van de diverse overheden, maar ook opnieuw ten aanzien van de leden. Die geloofwaardigheid ten aanzien van de leden is erg belangrijk. Dankzij een snelle communicatie en het kort op de bal spelen heeft de VVC een binding opgebouwd met haar leden. Het maakt dat de leden steeds goed op de hoogte zijn van de actualiteit, vaak pro-actief. In een aantal moeilijke wetgevende dossiers boeken we als VVC niet altijd vooruitgang, maar het belangrijkste voor de leden is toch te weten ‘daar kunnen we terecht met onze vragen’. Daarnaast is het de kracht van de eerste voorzitter van de VVC, die hier tegenover me zit, dat hij een brug heeft weten te slaan tussen de grotere en kleinere centra. Dat wil ik bestendigen.”

“Voor de toekomst is inderdaad de binding met de leden belangrijk,” gaat **Eugeen Van lent** verder. “Maar het zwakke punt daarin is de structuur (overleg per categorie). Fysisch zijn er weinig samenkomsten met alle leden. Aan het contact tussen de leden onderling kan nog gewerkt worden. Ook binnen een categorie blijkt het niet altijd eenvoudig om de betrokkenheid en het engagement hoog te houden. Een meer inhoudelijke ondersteuning vanuit het secretariaat is wenselijk. Samen met de voorzitter van elke categoriaal overleg kan dan een interessante agenda gerealiseerd worden. De A-centra zijn hier wel goed in geslaagd, maar voor de andere categorieën is dit een aandachtspunt voor de toekomst.” “Het colloquium in 2006 was daar een treffend voorbeeld van,” aldus **Piet Van Loocke**. “Heel wat mensen zagen elkaar als het ware voor het eerst weer terug na zoveel jaren.”

Eugeen Van lent: “Dat colloquium trok toen ook een aantal stafmedewerkers en bestuurders van centra aan. Maar eigenlijk was dat uitzonderlijk en zo kom ik bij een ander zwak punt op dit ogenblik: er is weinig betrokkenheid van stafmedewerkers en beheerders bij de werking van de VVC. De VVC bindt voornamelijk de directies. Uiteraard heeft dat voornamelijk te maken met het feit dat de VVC vooral met belangen en wetgeving bezig is en minder met inhoud en programmatie. Maar voor mij is dat toch een bezorgdheid.”

Tot slot vindt Eugeen Van lent de verhouding tussen de belangenbehartiger en het steunpunt een belangrijk aandachtspunt. Dat is geen evidente relatie omwille van een soms andere invalshoek: lokaal cultuurbeleid (Cultuur Lokaal) naast specifieke focus cultuurcentra en gemeenschapscentra (VVC). Elke organisatie werkt aan zijn missie en opdracht, maar afstemming en kruisbestuiving zouden extra veerkracht geven aan de sector.

Piet Van Loocke: “De afgelopen jaren is de regelgeving op verschillende vlakken snel geëvolueerd en gewijzigd. Om nu op langere termijn duidelijke lijnen te kunnen uitzetten is enige stabiliteit en continuïteit nodig in de komende periode. Dit geldt zowel voor de sector als voor de VVC.”

In het beleidsplan 2008-2013

Op basis van een uitgebreide evaluatie bij de leden via een vragenlijst, kristalliseerde zich een gelijkaardige analyse van de VVC-werking, als de voorzitters hierboven maakten:

- sterke opvolging belangendossiers en accurate communicatie naar de leden.
- aandachtspunten: inhoudelijke input in categoriaal overleg, contact tss alle leden, betrokkenheid stafmedewerkers & beheerders.

Het beleidsplan continueert de 3 belangrijkste luiken van de werking: 1. belangenbehartiging, 2. communicatie & informatie en 3. overlegplatform. Binnen elk van deze luiken wordt de service verder gezet. Voor het luik overlegplatform zal er gewerkt worden aan een sterker categoriaal overleg, maar ook aan ontmoetingsmomenten tussen alle leden.

Het volledige beleidsplan is te raadplegen op www.cultuurcentra.be

Profiel cultuurcentra en gemeenschapscentra

Een dynamisch Vlaams netwerk van cultuurcentra en gemeenschapscentra?

Het decreet lokaal cultuurbeleid maakte in 2001 een nieuwe indeling van de culturele centra op basis van het ruimtelijke structuurplan Vlaanderen. Op basis van grootstedelijke, kleinstedelijke en structuurondersteunende gebieden werden de steden en gemeenten ingedeeld in categorieën. Een limitatieve lijst van steden en gemeenten bepaalt wie in aanmerking komt voor een gesubsidieerd cultuurcentrum uit een bepaalde categorie (A, B, C). Alle andere gemeenten bevinden zich in het zogenaamde ‘buitengebied’ en kunnen vanuit Vlaams oogpunt enkel over een gemeenschapscentrum beschikken. Deze gemeenschapscentra krijgen geen Vlaamse structurele subsidies. Vanaf 2008 zullen gemeenschapscentra wel beroep kunnen doen op projectsubsidies via het participatiedecreet. Momenteel zijn er 62 gesubsidieerde cultuurcentra. Vanaf 2008 ontvangen zij jaarlijks een enveloppensubsidie en een bijkomende subsidie. De enveloppensubsidie verschilt per categorie (A: € 325.000/ B: € 190.000 / C: € 110.000) en moet

besteed worden aan personeelskosten van de staf (A- en B-barema's). Voor de bijkomende subsidie moeten de cultuurcentra aandacht besteden aan drie prioriteiten: 1. het bereiken van een nieuw publiek, en/of 2. het verruimen van het aanbod van door de Vlaamse overheid gesubsidieerde en ondersteunde gezelschappen en/of 3. het ondersteunen en toegankelijk maken van het aanbod van lokale gezelschappen en verenigingen. De bijkomende subsidie voor de B- en C-centra is een vast bedrag van € 13.725 per centrum. Voor de A-centra is er jaarlijks een totaalbedrag van € 700.000 voorzien te besteden aan bijzondere projecten in het kader van een cultuurconvenant met de gemeentebesturen. Het bedrag wordt verdeeld met een gelijke basis van € 40.000 per centrum en een variabel deel naargelang het bevolkingscijfer.

In de periode 2002-2007 was de subsidiëring echter enigszins anders: naast de basissubsidie (lagere bedragen dan vanaf 2008), voorzagen men in een variabele subsidie voor de A, B en C centra. De verdeling van de variabele subsidie baseerde zich op een systeem met een 9-tal parameters en daaraan gekoppeld een beoordeling van een commissie van onafhankelijke deskundigen. De voorzitters evalueren enkele effecten.

Piet Van Loocke: "Het elementaire uitgangspunt van een indeling volgens het structuurplan is op zich niet slecht. Het biedt een objectieve basis voor een Vlaamse overheid om te subsidiëren en te zorgen voor een zekere spreiding naargelang stedelijkheid. Maar daarnaast zou er ook enige aandacht moeten zijn voor wat er op het terrein gebeurt, voor de realiteit. Anders creëer je een kunstmatig effect van 'cultuur hoort enkel thuis in stedelijke gebieden'. De zogenaamde buitengebieden krijgen enkel het signaal om het verenigingsleven wat 'op te krikken' bij wijze van spreken. Maar in bepaalde gemeenten is er een draagvlak, een voedingsbodempod om meer te doen. Rekening houden met dit soort dynamiek en historiciteit zou een meerwaarde betekenen voor een Vlaams cultuurbeleid, in plaats van het in stand houden van een rigide en kunstmatig landschap."

Eugeen Van Ient: "Ik sluit me daar bij aan. Er zijn studies over cultuurregio's en stedelijkheid, dus die koppeling met het structuurplan kan je verantwoorden. Toch pleit ik ook voor een beloning voor de werking van een centrum, met de uitstraling ervan. Dus: niet puur de locatie honoreren, maar zeker ook de inhoudelijke werking. Dat geeft positieve impulsen naar het terrein toe. We zijn daar helaas voorlopig nog niet in geslaagd. Het systeem van de variabele subsidies beoogde dat met inhoudelijke parameters, maar is uiteindelijk mislukt. Bovendien heeft het voor een Mattheuseffect gezorgd. Maar het principe van die

variabele subsidie an sich, daar stond de hele sector eigenlijk achter. De toepassing ervan, de uitvoering is helaas niet gelukt of werd alleszins niet aanvaard."

Piet Van Loocke: "Dat klopt, zelfs de centra die naar de raad van state zijn gestapt, waren eigenlijk niet tegen het principe van de variabele. Men was vooral niet akkoord met de motivering, er heerste een perceptie van willekeur. Een meer rechtvaardige toepassing van het systeem zou meer aanvaardbaar zijn geweest. Daarin zie ik wel een rol voor de VVC in weggelegd: om samen met de Vlaamse administratie op zoek te gaan naar een helder en duidelijk subsidiëringmechanisme met gradaties dat aanvaard is door de sector."

Eugeen Van Ient: "Men heeft alvast de intentie geuit om binnen zes jaar opnieuw te evalueren. Dat geeft de administratie ook de tijd om een betrouwbaar systeem te ontwikkelen om een kwalitatieve beoordeling te kunnen doen. De gegevensregistratie die sinds 2005 bij de cultuurcentra loopt kan hiervoor een basis zijn, ook al was dat in oorsprong niet de bedoeling. Daarbij blijf ik het belangrijk vinden dat de cijfergegevens gepaard gaan met een bezoek ter plaatse door de Vlaamse administratie. Die zogenaamde 'visitaties' zijn nodig voor een correcte interpretatie van de cijfers. Zo ziet men effectief wat er leeft in het centrum. Wat mij betreft mag dit bezoek zelfs lopen over een aantal dagen in plaats van een paar uren."

Gemeenschapscentra aan boord houden

Eugeen Van Ient: "Mijn bezorgdheid gaat nog steeds uit naar de gemeenschapscentra. Dit is een kwalijk gevolg van het nieuwe decreet. De Vlaamse overheid heeft de gemeenschapscentra bijna zo goed als losgelaten. Mentaal is dat een erge opdoffer geweest voor die vele vroegere culturele centra die plots gemeenschapscentrum werden met een zogenaamd kleinere opdracht waar nauwelijks Vlaamse middelen tegenover stonden (enkel projectsubsiëring). Maar uiteindelijk heeft een gemeenschapscentrum volgens het decreet dezelfde opdrachten als een cultuurcentrum. Het accent zal misschien anders liggen, maar toch, ze worden niet gehonoreerd voor wat ze doen."

Piet Van Loocke: "Inderdaad, het is erg belangrijk om die gemeenschapscentra aan boord te houden. Zeker met de studies over de 30 of 10 kilometer zone, blijkt het belangrijk dat cultuurparticipatie daar begint. De vroegere culturele centra kregen voornamelijk bittere pillen te slikken. Maar stilaan zie je ook een nieuwe generatie van gemeenschapscentra opstaan. Ook daar leeft de ambitie om met het centrum een meerwaarde te creëren via een eigen werking aanvullend op het

aanbod van het verenigingsleven. Bovendien worden de gemeenschapscentra nu vaak vanuit Vlaams oogpunt beschouwd als een homogene groep, terwijl dat totaal niet klopt. De variatie en gradaties tussen de gemeenschapscentra zijn misschien nog groter dan bij de cultuurcentra. Toch zitten zij door het decreet in deze vaste positie. In dat opzicht refereer ik naar het rigide subsidiesysteem waar we het daarstraks over hadden. Door die rigiditeit blok je een aantal goede voorbeelden af. Bovendien zijn de witte vlekken van vóór 2000 nog niet verdwenen na inzet van zoveel middelen.”

Visieontwikkeling: cultuurcentrum van de toekomst

Eugeen Van lent: “Sinds het ontstaan hebben de culturele centra een hele evolutie meegemaakt. We zijn het ons als sector verplicht om mee te groeien en onze werking bij te sturen. Een aantal centra zijn daarin een stap voor. We mogen niet voortborduren op het beeld van pakweg 1980. Daarin een visieontwikkeling stimuleren is erg belangrijk. De VVC wil hierin ook een stimulans geven. Als belangenbehartiger is het belangrijk dat je met je sector ook vooruit wil. Niet puur corporatistisch zijn, maar ook inspiratie aanreiken van waar je je bevindt in de huidige maatschappij, met nieuwe noden en behoeften van mensen. Naar opdracht toe, heeft dit uiteraard raakvlakken met het steunpunt. Op dat vlak moet overleg tussen beiden mogelijk zijn.”

Piet Van Loocke: “Ik ben het er volledig mee eens dat we manieren moeten zoeken om onze werking te actualiseren. Maar daarnaast blijft het belangrijk om het cultuurcentrum als instelling te blijven verdedigen, ook al wordt dat als oubollig ervaren. Het is immers vanuit die instelling dat er van alles gebeurt op het terrein. Ik beschouw de centra als belangrijke motor van een gedegen lokaal cultuurbeleid. Maar men moet durven erkennen dat je werkt met instellingen en dat je die goed moet omkaderen om dit te kunnen realiseren.”

Eugeen Van lent: “Die houding wordt ons soms kwalijk genomen, het verdedigen van de instelling is momenteel niet bijster populair. Maar men moet daarin een onderscheid kunnen maken: we verdedigen de instelling cultuurcentrum, als concept, maar de inhoud, de manier van werken kan wijzigen. Daar staan naar mijn gevoel de meeste centra voor open.”

Piet Van Loocke: “In het verleden hebben de cultuurcentra allerhande activiteiten opgezet die de basis zijn gebleken voor nieuwe werksoorten, bijvoorbeeld basiseducatie. Dat was erg vernieuwend in die tijd. We moeten de vernieuwing blijven aanwakkeren.”

Eugeen Van lent: “De laatste jaren is er ook veel regelgeving tegelijk op ons afgekomen die bepalend zijn voor de positionering: het decreet lokaal cultuurbeleid, maar ook het gemeentedecreet en dergelijke.”

Piet Van Loocke: “De gemeentelijke constellatie is erg belangrijk voor de werking van een cultuurcentrum. Welke bestuursvorm biedt de beste garanties voor een goede werking? Dat zijn vragen die nu weer aan de orde komen, eens te meer door het gemeentedecreet. Er zijn daar op het terrein overigens heel wat verschillen in. Al die vormen en tussenvormen maken het er niet gemakkelijk op om enige uniformiteit te creëren binnen de werksort. Verzelfstandiging is mogelijk door het gemeentedecreet, maar extra motivering en argumenten zijn nodig. Dat lijkt een opdracht te worden: hoe motiveren. De vraag zal gesteld worden. We moeten ons daarop voorbereiden met degelijke argumenten.”

In het beleidsplan 2008-2013

In 2012 wordt een evaluatie van het decreet lokaal cultuurbeleid aangekondigd. De VVC wil hier constructief aan meewerken.

Ook het gemeentedecreet dat recent in werking is getreden en nog volop een proces van implementatie kent, blijft een aandachtspunt van de VVC, voornamelijk met het oog op de bestuursvormen van de centra.

Het participatiedecreet dat vanaf 2008 van start gaat, zal voornamelijk voor de gemeenschapscentra een belangrijke issue zijn omdat zij daar beroep kunnen doen op projectsubsidies voor kansengroepen. Ook voor cultuurcentra zitten hier een aantal kansen in.

Met het oog op het snijvlak tussen belangenbehartiging en visieontwikkeling, wil de VVC haar tweejaarlijkse colloquium verder zetten, met inhoudelijke sprekers als een stimulans voor een boeiende praktijkontwikkeling. 16 december 2008, CC Westrand, Dilbeek - “Beleveniseconomie”

Algemene Vergadering 19 maart 2008

Op de algemene vergadering van de VVC van 19 maart werden vraagtekens geplaatst bij de subsidieverdeling, die op een andere manier gebeurde dan in de vorige periode 2002-2007. De VVC neemt zich voor om samen met de leden een grondige analyse te maken.

Het volledige beleidsplan is te raadplegen op www.cultuurcentra.be

Diepe en ondiepe wateren anno 2008

Uiteraard zal de VVC vooral verder koers blijven varen op de aloude en bekende dossiers, zoals het eigen decreet, het gemeentedecreet, auteursrechten, billijke vergoeding, vrijwilligerswet, vzw-wetgeving, en ga zo maar door. Daarnaast zijn er ook een aantal terreinen waarop de VVC zich tot nog toe niet vaak begaf maar die wel erg belangrijk zijn voor de werksoort om positie te bepalen: cultuur en onderwijs, profilering van de sector, het debat van de vrije tijd en al wat daar bij komt kijken, het debat over uitkoopsommen en de relatie tussen productie en spreiding, interculturaliseren, e-cultuur,... Daarnaast vindt de VVC internationalisering een belangrijk item, ook voor lokale actoren als cultuurcentra en gemeenschapscentra. Daarom is de VVC verheugd dat het ENCC dankzij het initiatief van de Duitse collega's en Europese subsidie, opnieuw op de rails is gezet. De VVC wil haar leden graag beter betrekken bij de activiteiten van het ENCC om de uitwisseling met de Europese collega's te bevorderen met het oog op het creëren van kansen en nieuwe mogelijkheden bij de ontplooiing van de werking van het eigen cultuur- of gemeenschapscentrum. Op het vlak van Europese belangenbehartiging volgt de VVC mee via lidmaatschap van EFAH.

Actieplan 2008

Enkele punten uitgelicht:

- Onderhandelingen aangaan ivm de tarieven billijke vergoeding, controle op de beheersvennootschappen, ééngemaakte factuur auteursrechten, ...
- BTW-wetgeving omtrent artistieke prestaties
- Opvolgen van effecten ivm de maximumfactuur in het basisonderwijs (vanaf 01.09.2008)
- In de relatie tussen Cultuur en onderwijs, opvolgen van en reageren op de ontwikkelingen rond de commissie Bamford.

- Organisatie van de Project Fair ism het ENCC in Brussel. Een uitgelezen kans voor de VVC-leden om zeer kortbij en laagdrempelig Europese collega's te ontmoeten.

Het volledige actieplan is te raadplegen op www.cultuurcentra.be

Tot slot...

Om het interview mooi af te sluiten vragen we de heren hoe zij de toekomst zien voor de VVC en haar leden cultuurcentra en gemeenschapscentra ?

Eugeen Van Ient: "De VVC moet in de eerste plaats een ledenvereniging blijven. Leden hebben dkaar nodig, ook in het werkveld. We hebben elkaar veel te leren. Ervaring is hierbij een goede leerschool, maar we moeten ook open staan voor nieuwe tendensen. Aandacht hebben voor jongeren en wat hun bezig houdt. En vooral: we mogen niet institutionaliseren. Daarmee ook een warme oproep naar engagement van nieuwe en jonge collega's."

Piet Van Loocke: "Zoals bibliotheken hebben cultuur- en gemeenschapscentra een specifieke en onvervangbare rol te spelen in cultuurspreiding en gemeenschapsvorming. Zij moeten dus blijvend een prominente plaats kunnen innemen in het wetgevend kader van de diverse overheden. Daar blijft een belangrijke rol weggelegd voor de VVC,' tot nut van 't algemeen' zullen we maar zeggen..."

Hartelijk dank allebei voor de medewerking!

Redactie: Evi Gillard

Interview: Paul Sergier en Evi Gillard

Lay-out: Leen Pedé

Artisjok is een elektronische uitgave van de Vereniging Vlaamse Cultuur- en gemeenschapscentra vzw. Dit themaschrift doorsturen naar vrienden en collega's is toegestaan, evenals de overname van teksten, mits bronvermelding.

U kan zich gratis abonneren op dit themaschrift door een mail te sturen naar info@cultuurcentra.be. Uitschrijven kan eveneens op info@cultuurcentra.be met vermelding 'uitschrijving artisjok' en uw e-mailadres.

Uw persoonlijke gegevens (naam en e-mailadres) worden opgenomen in het VVC-databestand, conform de wet van 8/12/1992 betreffende de bescherming van uw privé-leven. Deze gegevens worden enkel gebruikt om u regelmatig deze Artisjok te bezorgen. U hebt het recht uw persoonlijke gegevens op te vragen en te wijzigen.

V.U. Piet Van Loocke, voorzitter

VVC Gallaitstraat 86 bus 23 1030 Schaarbeek tel. 02 201 17 07 fax 02 201 07 19 info@cultuurcentra.be